

Prosjektbeskrivelse

Forprosjekt interkommunalt friluftsråd

for

Folldal, Alvdal, Rendalen, Tynset, Tolga og Os kommune

Innledning

Bakgrunn

Regionalt friluftsråd i Nord-Østerdal har vært diskutert i flere sammenhenger både kommunalt og interkommunalt. Ina Syversen fra Valdres Friluftsråd og Kjersti Rønning fra Innlandet fylkeskommune orienterte IPRNØ i oktober 2022 om mulighetene med et felles friluftsråd. Den 5. oktober 2022 ble sak 55/2022 vedtatt: *«Involverte i kommunenes administrasjoner og frivillig sektor samordner seg og møtes, for å se om dette kan være aktuelt for regionen».*

I november 2022 fikk Alvdal, Tynset, Tolga og Os kommune en oppfordring fra Alvdal Turforening, Tolga Turlag, Os Turlag, Tyllidal IL, Tynset Turlag og DNT Nord-Østerdal: *«Undertegnede lag og foreninger tilrettelegger for friluftsliv både sommer og vinter i Nord-Østerdal. Vi oppfordrer våre kommuner til å etablere et interkommunalt friluftsråd. Det vil tilføre regionen viktig kompetanse og tilgang til ressurser som vil styrke friluftslivet som helsefremmende, trivselsfremmende og miljøvennlig aktivitet, samt bidra til næringsutvikling.*

Friluftsrådet skal ivareta friluftsoppgaver for den enkelte medlemskommune, og for regionen samlet i form av fellesprosjekter mellom to eller flere medlemskommuner. Friluftsrådet skal arbeide i nært samarbeid med, og i forståelse med medlemskommuner, lag og foreninger og friluftsansjoner i regionen.

Etter vår mening vil et interkommunalt friluftsråd bidra til:

- Øke forståelsen for friluftslivets betydning og aktualitet.
- Bygge «friluftsliv» som en viktig merkevare for regionen, jfr. reiseliv/turisme.
- Være et forebyggende råd for bedre folkehelse, og et mer inkluderende friluftsliv.
- Muligheten til å søke andre eksterne tilskuddsmidler enn det en enkelt kommune, lag eller forening kan søke på.
- Ivareta og koordinere felles prosjekter og tiltak i regionen.
- Faglig bistand til prosjekter i regi av friluftslivets lag og foreninger.
- For små kommuner med små stillingsressurser til friluftslivarbeid, kan interkommunalt samarbeid sikre regionen viktig kompetanse og ressurser på dette området.
- Næringsutvikling innen reiseliv, handel m.m. I den grad det vil være behov for ytterligere begrunnelse, innspill eller utredning, stiller vi oss positive til å bistå kommunene.»

Oppfordringen var signert Alvdal Turforening, Tolga Turlag, Os Turlag, Tyllidal IL, Tynset Turlag og DNT Nord-Østerdal (som omfatter kommunene alle kommunene i regionen – Rendalen, Alvdal, Folldal, Tynset, Tolga og Os).

Kulturkontorene ble orientert, som videre orienterte Kommunedirektørforum 19.04.2023 om mulighetene med et felles friluftsråd for Nord-Østerdalen.

Kommunedirektørforums konklusjon

«Eivind Moen, Tolga, tar initiativ sammen med fagpersonene i alle de andre kommune (FARTTO) og fremmer et forslag til kommunedirektørforum om et felles friluftsråd.

Kommunedirektørforum fremmer så dette for IPRNØ – da en ser for seg at dette må forankres der, og at IPRNØ er styringsgruppe for forprosjektet».

Søknaden ble sendt inn 15.november 2024: «Kulturkontorene i Tynset, Alvdal, Rendalen, Folldal, Tolga og Os anbefaler at Kommunedirektørforum fremmer saken for IPRNØ med følgende innstilling: Det nedsettes ei prosjektgruppe bestående av medlemmer fra Tynset, Alvdal, Rendalen, Folldal, Tolga og Os, med prosjektleder fra IPRNØ. Prosjektgruppa gis i mandat å kartlegge status og utfordringer i kommunene, vurdere organisering, definere arbeidsoppgaver, stillingsomfang og finansiering. IPRNØ utgjør styringsgruppa for forprosjektet. Forprosjektet dokumenteres i en egen rapport levert styringsgruppa innen 1. desember 2025».

Innlandet fylkeskommune vedtok 11.12.2025 å gi et tilskudd på kr. 450.000, - til IPRNØ for å gjennomføre et forprosjekt med tanke på etablering av et interkommunalt Friluftsråd i Nord-Østerdal.

I handlingsplan for IPRNØ 2024-2026 står det følgende: «IPRNØ skal legge FNs bærekraftsmål til grunn i et bærekraftig regionalt samfunn». Friluftsrådets Landsforbund påpeker at friluftsliv betyr mye for å nå bærekraftsmålene og at et friluftsråd er et verktøy for å nå målene:

- *God helse og livskvalitet: Friluftsliv har stor betydning for psykisk og fysisk helse.*
- *God utdanning: Bruke naturen som alternativ læringsarena.*
- *Mindre ulikhet: Friluftslivet er en sosial utjevnet aktivitet og er den aktiviteten som utøves av flest nordmenn på tvers av alle sosiale grupper.*
- *Bærekraftige byer og lokalsamfunn: Friluftsliv kan være en lite ressurskrevende aktivitet, men har også utfordringer knyttet til forbruksmønstre, reising og utstyrsjag.*
- *Samarbeide for å nå målene: Lokalt, nasjonalt og internasjonalt er det åpenbart behov for å nå bærekraftsmålene. De interkommunale friluftsrådene er samarbeidsorganer som kan forsterke samarbeidet i regionen.*

Mål

Forprosjektet skal kartlegge status og utfordringer i kommunene, vurdere organisering, definere arbeidsoppgaver, stillingsomfang, finansiering og øke forståelsen for friluftslivets betydning. Informere godt om hva et interkommunalt friluftsråd er, og hvilke sentrale ansvarsoppgaver det har. Rette fokus mot hvordan en kan forsterke en felles positiv friluftskultur på regional basis, skaffe oversikt over regionens friluftsmuligheter og finne løsninger på en mer effektiv utnyttelse av ressursene ved å sette friluftslivet sentralt.

Forprosjektet skal kunne si noe om hvordan en kan ivareta og koordinere felles prosjekter og tiltak i regionen. Også gi en indikator på om det er hensiktsmessig å etablere en opptil 100% friluft - og idrettskonsulent som kan sikre regionen nødvendig kompetanse både i søknadsprosesser for tilskudd og annet viktig arbeid knyttet til friluftslivet.

Forprosjektet skal også kunne gi konkrete forslag på tiltak som viser til hvordan dette kan virke:

- Ressursbesparende
- Kompetanseforsterkende
- Fremtidsrettet

- Helsefremmende
- Trivselsfremmende
- Miljøvennlig i aktivitet

Rammer for arbeidet

Forutsetninger

Arbeidet bygger på en forståelse av hva et friluftsråd er, og hvilke muligheter det legger til rette for. Det forutsetter at den enkelte kommune gjør seg kjent med innholdet i et interkommunalt friluftsråd og er delaktig i prosessen. Det er nødvendig med kartlegging på et bredere plan i kommunene for å kunne si noe om det er behov og interesse for friluftsråd i Nord-Østerdal.

Omfang og avgrensning

Kartleggingen skal omfatte de seks kommunene i Nord-Østerdal; Folldal, Alvdal, Rendalen, Tynset, Tolga og Os. Prosjektet skal i hovedsak involvere frivillige lag og organisasjoner i hele regionen, men også andre aktuelle kan tas med i en referansegruppe.

Fremgangsmåte

Oppstart og forankring

Arbeidet med et interkommunalt friluftsråd forutsetter god forankring i kommunene og blant regionens frivillige lag og organisasjoner. Initiativet til forprosjektet er har bred tilslutning i de lokale turlagene og DNT Nord-Østerdal. Det har også i forkant vært møte med aktuelle fagfolk i kommunene (Tynset, Rendalen, Folldal, Tolga og Os).

Prosjektgruppa, som består av kulturkonsulentene i de ulike kommunene, skal kartlegge status og utfordringer i kommunene, vurdere organisering, definere arbeidsoppgaver, stillingsomfang og finansiering. Prosjektbeskrivelsen må vedtas i IPRNØ. Prosjektgruppa fortsetter forprosjektet som dokumenteres i en egen rapport og leveres til styringsgruppa innen 1. desember 2025

Kartlegging

Det vil i forprosjektfasen være viktig få å informere godt om hva et interkommunalt friluftsråd er – og gi innsyn i hvilke fordeler det kan skape for regionen. Arbeidet starter med innspillmøter med alle 6 kommunene og gjennomføring av spørreundersøkelser med frivillige lag, foreninger, skoler og barnehager i regionen. Det vil i tillegg være verdifullt å skaffe innsikt i eksisterende statistikk i regionen, særlig i helse, livskvalitet og inkludering.

Det undersøkes om det er formålstjenlig å etablere en 100% friluft - og idrettskonsulent stilling. Her skal det blant annet kartlegges med Innlandet fylke og andre aktuelle, hvilke prosjekt - partner - og tilskuddsmidler man kan få ta del i nå - og framtida.

Drøfting og analyse

Kartleggingen vil danne et grunnlag for å vite om det er nok interesse og behov for å etablere et interkommunalt friluftsråd i Nord-Østerdal, samt være et fundament for å peke ut viktige fokusområder i en videre prosess.

Tiltak

Prosjektbeskrivelsen vedtas av styringsgruppen, IPRNØ den 27. februar, arbeidet med prosjektet gjennomføres i henhold til beskrivelsen.

Høringsrunder og vedtak

Forprosjektet dokumenteres i en egen rapport levert til styringsgruppen (IPRNØ) innen 1. desember 2025.

Medvirkning

En viktig suksessfaktor for prosjektarbeidet er at alle interessenter får mulighet til å engasjere seg eller komme med innspill til arbeidet. Dette omfatter:

- Politikere (IPRNØ)
- Kommunedirektør og ansvarlig for i kommunene
- Regionens frivillige organisasjoner
- Turlag og foreninger
- Skole, SFO og barnehage
- Innbyggere
- Nabokommuner
- Innlandet fylke og andre regionale aktører
- Fjellstyrer og allmenninger
- DNT
- Reiseliv
- Mental helse
- Regionalt ungdomsråd i Nord-Østerdal
- Ungt entreprenørskap

Utfordringer og muligheter

Initiativet til forprosjektet bygger på et ønske om å få tilgang til solid kompetanse, samt friske midler og tilskudd til friluftslivet på regional basis. En samlet og målrettet innsats kan utløse betydelige statlige og fylkeskommunale midler, samt prosjektmidler til tiltak og arbeid som frembringer både omsetning og aktivitet i regionen – som kan komme alle til gode.

En god kartlegging i forkant er viktig for å finne ut om det blant annet kan:

- Bidra til å koordinere og effektivisere eksisterende tiltak.
- Etablere alternative læringsarenaer.
- Redusere utenforskap og øke inkluderingen ved å se regionen som ett.
- Forsterke kompetanse og goder på tvers av kommunegrensene.
- Skape positivt engasjement for natur og friluftsliv.

- Synliggjøre friluftslivet som et lavterskeltilbud.

Det er ulike syn på om det bør etableres et interkommunalt friluftsråd. For å skape en bedre forståelse er det viktig å ta alle synspunkter inn i rapporteringen.

Prosjektorganisering

Prosjekteier: IPRNØ

IPRNØ orienteres jevnlig om prosjektet, i sine faste møter.

Styringsgruppe: IPRNØ

Prosjektleder og prosjektkoordinator

Prosjektleder: Silje Frogner Tangen, daglig leder IPRNØ

Prosjektkoordinator: Astrid Holøien, Kultur - og Idrettskonsulent

Prosjektgruppe:

Det etableres en prosjektgruppe bestående av kommunenes næringsansvarlige:

- Ellen Engh, Folldal kommune
- Halvor Riset Granrund, Alvdal kommune
- Per Ivar Strømsmoen, Rendalen kommune
- Astrid Holøien, Tynset kommune
- Henrietta Andreasdotter Taube, Tolga kommune
- Anne Kristin Rødal, Os kommune
-

Referansegruppe:

- Turlagene i de enkelte kommunene
- Frivilligsentral, i de enkelte kommunene
- Skole, SFO og barnehage, i de enkelte kommunene
- Fylkeskommunen v/Kjersti Rønning Huber
- Valdres Friluftsråd v/Ina Syversen
- Mental Helse i Folldal og i Rendalen/Stor-Elvdal
- Sammen om rett aktivitet for alle

Øvrig frivillige lag og organisasjoner - og interessenter inviteres til å komme med innspill til prosessen gjennom møter og spørreundersøkelser.

Fremdriftsplan

Følgende milepælsplan er planlagt for prosjektet. En detaljert fremdriftsplan utarbeides av prosjektgruppa.

Milepæl	Beskrivelse	Frist
M1	Orientering fra fylkeskommunen	Okt 2022
M2	Oppfordring signert av Alvdal Turforening, Tolga Turlag, Os Turlag, Tyllidal IL, Tynset Turlag og DNT Nord-Østerdal (som omfatter kommunene alle kommunene i regionen – Rendalen, Alvdal, Folldal, Tynset, Tolga og Os).	Nov 2022
M3	Søknad sendt inn	15.11.2024
M4	Søknad vedtatt	11.12.2025
M5	Oppstartsmøte avholdt	28.01.2025

M6	Når prosjektbeskrivelse for forprosjekt vedtas i IPRNØ	27.02.2025
M7	Når innspillsmøte avholdes i Alvdal kommune	12.03.2025
M8	Når innspillsmøte avholdes i Rendalen kommune	13.03.2025
M9	Når innspillsmøte avholdes i Os kommune	14.03.2025
M10	Når innspillsmøte avholdes i Folldal kommune	26.03.2025
M11	Når innspillsmøte avholdes i Tolga kommune	.03.2025
M12	Når innspillsmøte avholdes i Tynset kommune	.03.2025
M13	Spørreundersøkelser sendes ut	15.04.2025
M14	Data spørreundersøkelser	01.06.2025
M15	Rapport utredning forprosjekt overlevert til IPRNØ	01.12.2025

Økonomi

Forprosjekt interkommunalt friluftsråd for Nord-Østerdalen

Prosjektperiode: 01.01.2025 – 30.11.2025

Kostnadsoverslag:		
Lønnsutgifter	Tilsvarende 50 % stilling i 11 mnd	370.000
Reiseutgifter	RS	20.000
Kontorutgifter	RS	20.000
Møteutgifter	RS	40.000
Medvirkning fra kommunene og frivillige organisasjoner	200 t a kr. 450	90.000
Sum kostnader:		540.000

Finansieringsplan:		
Søknad Innlandet fylkeskommune		450.000
Egen medvirkning fra kommunene og frivillige organisasjoner	200 t a kr. 450	90.000
Sum finansiering:		540.000